

Kendt dit bestyrelses ansvar.

Uanset om du er medlem af bestyrelsen i en lille forening eller en større, eller en virksomhed er det vigtigt, at du er bekendt med dit ansvar, som bestyrelsesmedlem.

Du har også medansvaret for hvad andre i bestyrelsen foretager sig.

Generalforsamlingen er foreningens øverste myndighed Bestyrelsen er ansvarlig overfor generalforsamlingen.

Ordstyrer som er overdraget generalforsamlingsansvaret af generalforsamlingen (foreningens medlemmer) er øverst myndighed under dens afvikling, underskriver referater. Ordstyreren kan suspendere mødet efter givne regler, om nødvendigt. Det er generalforsamlingen (ejerne eller medlemmerne) der bestemmer over firmaet eller foreningen. På årets generalforsamling vælger medlemmerne nogle få personer til at varetage deres interesser i det kommende år – disse personer kaldes nu for bestyrelsen. Formanden har hovedansvaret og er derfor ofte valgt særskilt.

Ret og pligt
Rev. 2008

Bestyrelsens opgaver og pligter

Hvordan du skal forholde dig, hvis der er uregelmæssigheder eller rod i regnskabet, et regnskabsprogram som kommer og går.

- Hvordan du sikrer dig mod mandatsvig*
- Hvordan du sikrer, at foreningens vedtægter er tidssvarende og tager højde for det hele.*

Man skal passe på, at toget ikke bare kører derud af, ukendskab eller dumhed fritager ikke nogen for ansvar.

Leo Bergsted Mortensen

Continue A/S

01-05-2002

Ekspertpanelet

Bestyrelsens ansvar og pligter

- Hvornår er man en forening i Juridisk forstand
- Vedtægternes vigtigste punkter
- Forhandlingsprotokollen og referater
- Bestyrelsens beføjelser
- Hvem hæfter for aftaler
- Revisorernes rolle
- Ansvaret for skadegørende handlinger
- Medlemmernes handlinger
- Bestyrelsens handlinger og alder
- Det strafferetslige ansvar

Ekspertpanelet

Hvornår er man en forening - i juridisk forstand?

Normalt stiftes en forening ved, at en gruppe mennesker finder sammen om en aktivitet eller interesse, som de bedst kan dyrke i et fællesskab - og så er foreningen i realiteten allerede født.

Det er nemlig helt op til stiftelsesgruppen selv at bestemme, hvor meget man vil gøre ud af formaliteter. Men normalt er et sæt nedskrevne vedtægter så at sige den nye forenings dåbsattest.

I det daglige er et sæt nedskrevne vedtægter en god hjælp for et foreningsliv. Derfor bør man ved foreningens stiftelse nøje fastsætte de nærmere regler for foreningens virke og formål, valg af bestyrelse, bestyrelsens arbejdsområder og kompetence osv.

Populært sagt er det nok de færreste bestyrelser, der til daglig skænker vedtægterne ret mange tanker - men opstår der uenighed og interne stridigheder i en forening, er et sæt effektive vedtægter til stor hjælp.

Foreningens vedtægter er nemlig - først og fremmest udadtil - det juridiske grundlag for foreningens eksistens.

Vedtægterne er sammen med referatet for den seneste generalforsamling den form for dokumentation, som pengeinstitutter, postgiro og offentlige myndigheder kræver som bevis på foreningens eksistens.

Derfor bør bestyrelsen med passende mellemrum se kritisk på foreningens vedtægter og vurdere, om de fortsat svarer til de faktiske og aktuelle forhold i foreningen.

Vedtægternes vigtigste punkter

Som allerede fortalt findes der intet generelt krav om, at foreninger skal have vedtægter. Der eksisterer ej heller krav om at vedtægter i givet fald skal have et bestemt indhold. I nogle tilfælde kræver både regionale og landsdækkende paraplyorganisationer dog vedtægterne til gennemsyn og godkendelse ved ansøgninger om medlemskab. Der kan opstilles en række punkter, som naturligt bør indgå i en hver forenings vedtægter:

Foreningens navn.

Foreningens hjemsted.

Foreningens formål.

Optagelse af medlemmer - hvem og hvordan.

Udmeldelse af medlemmer - og eksklusion af medlemmer.

Bestemmelser for fastsættelse og betaling af kontingent.

Ordinær generalforsamling og dens dagsorden.

Betingelser for ekstraordinær generalforsamling.

Valg af bestyrelse.

Konstituering af bestyrelsen.

Regnskab og revision.

Vedtægtsændringer.

Ekspertpanelet

Forretningsorden for bestyrelsen

Som supplement til vedtægter kan bestyrelsen med fordel udvikle sig en forretningsorden.

Forretningsordenen er groft sagt et sæt spilleregler for arbejdet og dets fordeling i bestyrelsen. I forretningsordenen er der fastsat, hvor mange møder bestyrelsen skal holde, regler for indkaldelse, mødeledelse, regnskabsopfølgning samt ikke mindst referat af møderne.

Forhandlingsprotokol og referater

I de fleste foreningers vedtægter eller i forretningsordenen kræves det, at bestyrelsen og eventuelle udvalg - fører protokol over møderne.

I forhandlingsprotokollen indføres referat af de beslutninger der træffes på foreningens generalforsamling og bestyrelsesmøder.

Forhandlingsprotokollen er dokumentation for hvad der er behandlet af sager og besluttet på møderne. Indadtil lægges protokollen til grund, hvis der opstår tvivl om indholdet i en beslutning. Udadtil fungerer protokollen som dokumentation overfor myndigheder, pengeinstitutter og forretningsforbindelser.

Revisionen skal også gennem protokollen kunne kontrollere, om der er lovlige beslutninger bag foreningens udgifter.

Det er i øvrigt fornuftigt at skrive i referatet, hvem der er ansvarlig for opfølgning af de enkelte beslutninger.

Er et eller flere bestyrelsesmedlemmer ikke enig med flertallet, skal deres særsynspunkt noteres i bestyrelsesreferatet, hvis det mod forventning ikke er noteret deri, har vedkommende naturligvis krav på at få særstandpunkt noteret i det referat, hvori det mangler. Efter bestyrelsesmedlemmets godkendelse af referatet (helt ved underskrift) bortfalder denne ret. Det tilrådes, at man på næste bestyrelsesmøde lade referatet underskrive og tydeliggøre i samtlige referater hvem der har deltaget i mødet. Referaterne skal til enhver tid kunne findes i protokollen, således medlemmerne og myndighederne efter ønske kan gennemgå den.

Et bestyrelsesmedlem har pligt til at værne om sit personlige mandat, som blev tildelt denne af foreningens øverste myndighed generalforsamlingen. Hvis et personligt mandat beklækkes af en af de øvrige bestyrelsesmedlemmer, bør det medføre fratrædelses konsekvenser for udøveren, da den eller de derved angriber generalforsamlingen. Det samme gælder for et bestyrelsesmedlem, som ligger og ringer rundt for at tiltuske sig sympati og derved gør bestyrelsesarbejdet unødigt anstrengt, her bør formanden træde i karakter og foranledige en ekskludering af den illoyale udøver.

Rent praktisk vil det være en fordel at bruge løbsbladsprotokoller i A4-formatet, som gør det muligt at skrive referater på maskine. Det gør det samtidig nemt at udsende kopier til bestyrelsens medlemmer forinden næste møde. Protokollen underskrives af de bestyrelsesmedlemmer >>som deltog i det mødet<<, og som referatet henviser til.

Ekspertpanelet

Bestyrelsens beføjelser

I princippet er bestyrelsens medlemmer ikke hævet over foreningens andre medlemmer - men vedtægterne giver - eller pålægger bestyrelsen arbejdsopgaver og dermed også beføjelse til at optræde på hele foreningens vegne.

Det er således vedtægterne, der afgør hvor langt en bestyrelse kan gå med hensyn til dispositioner - og i den sidste ende er generalforsamlingen foreningens højeste myndighed, bestyrelsen kan aldrig overstræde et mandat givet af en generalforsamling, i givet fald hæfter bestyrelsen eller de medlemmer som har overtrådt beføjelsen. Eksempel: Hvis en bestyrelse anvender 100.000 mere end den har fået generalforsamlingens beføjelse til at bruge, så hæfter bestyrelsen personligt, til en ny generalforsamling enten accepter eller afviser at betale. Kun den som i et referat eller skriftligt har protesteret går fri af denne personlige hæftelse.

Helt generelt er det bestyrelsens opgave at stå for foreningens daglige drift og føre tilsyn med foreningens aktiviteter.

Det er vanskeligt at fastsætte konkrete regler for hvilke beslutninger, som bestyrelsen bør forelægge generalforsamlingen.

Det afhænger helt af forening - dens størrelse og traditioner. Under alle omstændigheder bør eksempelvis køb og salg af fast ejendom, større udvidelse af eksisterende bygninger, optagelse af lån og anden omfattende økonomisk risiko altid forelægges generalforsamlingen.

Selv om hele bestyrelsen er ansvarlig for foreningens drift, er ansvaret for økonomien i første omgang placeret hos den valgte kasserer. Kassereren har det daglige ansvar for foreningens penge og andre aktiver - og dermed pligt til at forvalte disse efter generalforsamlingens og bestyrelsens anvisninger.

Det er muligt at tegne en bestyrelsesansvarsforsikring, som dækker foreningens tab ved underslæb og bedrageri begået af kassereren.

Formanden tegner normalt foreningen ud af til, hvor bestyrelsesmedlemmerne tegner den indadtil, hvis ikke andet er aftalt.

Det kan fremgå af vedtægterne, at eksempelvis formanden og kassereren tegner foreningen. Det betyder, at en aftale kun er gyldig når både formanden og kassereren accepterer den. Formand, og kasserer må alene acceptere aftaler, der er i overensstemmelse med bestyrelsesflertallets beslutninger.

Men indeholder vedtægterne ikke særlige tegningsregler, vil det i hvert enkelt tilfælde være afgørende, om bestyrelsen eller de enkelte medlemmer - handler ifølge sædvane for den pågældende forening.

Hvis det er tilfældet, er foreningen bundet af aftalen. I det daglige kan bestyrelsen indgå aftaler og foretage indkøb som direkte udspringer af foreningens formål og aktiviteter.

I foreninger optræder der som hovedregel flest personer uden bestyrelseskompetence, i sagen natur betyder det flere problemstillinger ved efterfølgende straffeudmåling.

Det betyder, at foreningen ikke bliver forpligtet, hvis bestyrelsen eksempelvis begynder at drive en danserrestaurant - men derimod hæfter foreningen for underskud på enkeltstående foreningsarrangementer som baller og byfester.

Ekspertpanelet

Det betyder også, at bestyrelsen i en idrætsforening eksempelvis kan træffe aftale med trænere og instruktører, så længe man holder sig inden for det aftalte /økonomisk forsvarlige.

Er foreningen organiseret således, at de enkelte aktivitetsgrene administreres af udvalg, kan der kun ansættes trænere og instruktører i overensstemmelse med generalforsamlingen / godkendte budgetter eller med bestyrelsens godkendelse.

Hvem hæfter for aftaler

Sammenfattende kan det herefter konstateres, at det er foreningen, der hæfter for de aftaler, som bestyrelsen indgår så længe de ligger inden for mandatet. Det betyder med andre ord, at det er foreningens kasse, der skal betale gildet. Og her er det vigtigt at understrege, at de menige medlemmer af en forening ikke solidarisk hæfter for de aftaler, som foreningen har indgået – selvom aftalen er godkendt på en generalforsamling.

Det vil sige, at en kreditor ikke kan hente sine penge hos medlemmerne, hvis en forening må give op på grund af økonomiske problemer – hvis gælden kan placeres på et bestyrelsesansvar, så hæfter bestyrelsen personligt.

For bestyrelsens medlemmer gælder det, at det enkelte bestyrelsesmedlem kun personligt kan drages økonomisk til ansvar, når der er handlet åbenlyst uansvarligt eller direkte bedragerisk. Og i den sidste ende bliver det op til en domstol at afgøre den konkrete sag.

Normalt vil et personligt ansvar alene kunne pålægges de bestyrelsesmedlemmer, som har stemt for den pågældende beslutning - mens bestyrelsesmedlemmer, der har stemt imod, vil blive frifundet. Derfor er referaterne en sikkerhed for at det enkelte bestyrelsesmedlem kan påvise, at det har handlet korrekt, i tilfælde af en ekstraordinær generalforsamling, hvor et eller flere medlemmer har en opfattelse af at bestyrelsen har handlet uagtsom, eventuelt i strid med det tildelte generalforsamlingsmandat.

I særlig tilfælde kan passivitet medføre et bestyrelsesansvar.

Derfor må det i sådanne situationer præciseres, og klart fremgå at bestyrelsesmedlemmet har stemt for eller imod.

I værste fald må et bestyrelsesmedlem sørge for at få indkaldt til en ekstraordinær generalforsamling om spørgsmålet.

Under alle omstændigheder skal bestyrelsen stå til ansvar for foreningens økonomi på generalforsamlingen - og selv om bestyrelsens dispositioner er i overensstemmelse med de formelle krav, kan en folkevalgt person afsættes til en hver tid.

Omvendt kan en enig generalforsamling også beslutte, at den ikke vil retsforfølge svigt hos bestyrelsen, der har medført økonomiske tab for foreningen.

Revisorernes rolle

Revisorerne er medlemmernes tillidsrepræsentanter. Revisorerne har ret til at se alle bøger vedrørende foreningens regnskab og ret til at kontrollere regnskabet og ret til at kontrollere foreningens kasse og beholdninger i øvrigt.

Bestyrelsen har pligt til at give revisorerne alle de oplysninger, som forlanges til vurdering af regnskabet.

Revisorerne har pligt til at underrette foreningens bestyrelse omgående, hvis der konstateres større fejl eller direkte uregelmæssigheder.

Ansvaret for skadegørende handlinger

Ekspertpanelet

En forening kan, som alle andre, alene blive pålagt et ansvar for såkaldt skadegørende handlinger, hvis der foreligger et ansvarsgrundlag i form af direkte fejl, forsømmelse eller i særlige tilfælde en undladelse fra foreningens side. Eller sagt med andre ord - der skal være handlet på en måde som en normal fornuftig person ikke ville have gjort i en tilsvarende situation. Desuden skal det understreges, at hændelige skader aldrig kan medføre et erstatningsansvar.

Medlemmernes handlinger

Normalt vil foreningen ikke være ansvarlig for skadegørende handlinger, som de menige medlemmer er årsag til, selvom de sker i foreningens regi - såfremt foreningen ikke kan bebrejdes manglende tilsyn eller instruktion.

Dog skal medlemmet påse, at det mandat som bestyrelsesmedlemmet har fået af generalforsamlingen ikke tilsidesættes - da det som oftest er et personligt mandat.

Et bestyrelsesmedlem forvalter sit personlige generalforsamlingsmandat i henhold til foreningens vedtægter og det medlemmet finder for rigtigst for foreningen. Hvis medlemmet ikke foretager sig noget kan det medføre et såkaldt passivt ansvar.

Medlemmet skal sørge for at dennes mening noteres korrekt i foreningens referater - også ved uenighed, da et bestyrelsesmedlem ikke har større beføjelser end det mandat denne har fået af generalforsamlingen. Bestyrelsesmedlemmerne er sidestillet med foreningens øvrige medlemmer, som i øvrigt skal have adgang til at se alle referaterne, og de bør i øvrigt være fyldestgørende og omhyggeligt skrevet.

Bestyrelsens handlinger

Derimod vil foreningen kunne gøres ansvarlig for skadegørende handlinger hos bestyrelsen og andre af foreningens folkevalgte ledere og ansatte trænere - og i disse tilfælde skal foreningens forsikring eller kasse betale den eventuelle erstatning.

Det er i den forbindelse værd at bemærke sig, at foreninger er omfattet af en lovpligtig arbejdsskadeforsikring, en af fem kollektive forsikringer - nemlig ansvarsforsikring, en ulykkesforsikring, en retshjælpsforsikring og eventuel en rejseforsikring.

Kun hvis bestyrelsens medlemmer handler i direkte strid med foreningens instrukser eller det tildelte mandat, vil der kunne være tale om et personligt økonomisk ansvar.

Det strafferetslige ansvar

Hovedreglen er, at en forening ikke som sådan kan drages strafferetsligt til ansvar - det er jo umuligt at sætte en forening i fængsel. Dog kan en forening idømmes bøder og der kan ske konfiskation (inddragelse) af penge tjent ved eksempelvis ulovligt spil. *Derimod risikerer bestyrelsesmedlemmer, der har medvirket til en ulovlig handling eller undladelse og dermed tilsidesættelse af det givne mandat, i værste fald frihedsstraf.*

Man slipper ikke for straf ved at henvise til, at man udelukkende har handlet på foreningens vegne.

Typisk straffes bestyrelsesmedlemmer for (ulovligt) at holde offentlige lotterispil og baller, sort betaling omgjort i gaver. Der er givet klækkelige bøder ved overtrædelse af skatteloven, her hæfter de bestyrelsesmedlemmer som har indgået aftalen, de som passivt har medvirket til ulovlighederne har pådraget sig samme ansvar. Der skal foreligge et referat som tydeliggør, at medlemmet har protesteret.

Eksempelvis ved at undlade at fortælle skattevæsenet om udbetalinger af løn - altså populært sagt penge under bordet, omveksling til naturalier eller andre former for sorte penge. Skat har udgivet et særligt informationshæfte

Ekspertpanelet

---

om foreningers skatteforhold. Det er indlysende, at bestyrelsesmedlemmer, der tager af kassen på en eller anden måde, risikerer frihedsstraf.

Endelig kan det nævnes, at en bestyrelse gør sig skyldig i kreditbedrageri, hvis den på trods af viden om, at foreningen ikke kan betale, stifter gæld uden at oplyse modparten om de faktiske forhold eller hvis den har overtrådt et generalforsamlingsmandat.

Et eksempel på kreditbedrageri er, at en bestyrelse på kredit køber sejl for 10.000 kroner dagen før den indkalder til ekstraordinær generalforsamling for at lukke foreningen på grund af dårlig økonomi. Eller pådrager sig et ansvar ved at overskride et beløb som en generalforsamling har øremærket – foreningen kan nægte at betale en eventuel overskridelse af det mandat, som en bestyrelse har fået til opgave at administrere. Generalforsamlingen har ikke givet sit mandat til en kollektiv bestyrelse, såfremt det enkelte bestyrelsesmedlem er valgt direkte af generalforsamlingen. Bestyrelsesmedlemmerne pådrager sig et personligt ansvar, fordi det er deres pligt at tage vare om deres personlige bestyrelsesmandat og søge for at protokollen er udførlig.

Faresignalerne

Det er vigtigt, at der er et planlagt gennemtræk i en bestyrelse, jo længere der går mellem udskiftningerne, desto sværere bliver det at få øje på afløseren.

Hvis en bestyrelse sidder for længe overgår klubben langsomt fra udvikling til afvikling = udviklingsarbejde afløses af system vedligeholdelse på forskellige niveauer, alt afhængig af udvalgsstrukturen.

Et bestyrelsesmedlem bør maks. sidde i 5- 6 år, derefter må medlemmet vente seks år på igen at blive valgbar. En gammel bestyrelse opfatter sig selv som klubben, og bliver sur hvis den ikke får sin vilje, den føler sig enevældig og besidder inden længe en arrogance, som er dræbende for klubben.

Faresignalerne kan være, at bestyrelsesmedlemmerne opfatter sig som hertuger med fast plads i hertugdømmet, med andre ord tror de at de har en uskrevet ret til at sidde på en bestyrelsesplads i DERES "forening". Dels begynder de at manipulere og lave forhåndsftaler forinden bestyrelsesmøderne, dels gennemtrumfe deres egne interesser og dels tale nedgørende om andres forslag, når de føler sig truet i deres enevælde.

Copyright © 2002

Forfatter Leo B. Mortensen